

Дончо Цончев

Цветелина

Тя лежеше пред дървената колибка на дясната си страна, лявото ѝ око мързеливо гледаше клоните на черешата и небето. Миришеше на трева, на домашен сапун и запръжка, чуваха се пчели, далечна гайда от радиоточка и тихият, нежен шум на развети мокри чаршафи.

Горският я завари така, каза ѝ името и щракна два пъти с пръсти. Тя стана. Познаваше го, разбира се, както и всички ловци от селцето – толкова пъти бяха излизали заедно из балкана.

– Наредено ми е – въздъхна горският. – Няма какво.

– Ама ти... – каза жената и видя, че той погали кучката по главата и почна да отвързва синджира. – Ама ти ела, като си дойде Иван. Нали го знаеш.

– Абе, зная го аз... Така ми е наредено. Като си дойде Иван, нека да мине в съвета.

Жената се поопъна, завайка се, но униформеният човек действуваше твърдо.

– Той Иван ...

– Той Иван да дойде в съвета, нали ти казах.

Горският вече водеше кучката навън – след малко жената ги загуби от очи в тясната уличка.

Тя нервно изкара остатъка от следобеда, от време на време кълнеше и гласно сама си говореше.

Иван се прибра весел и – както обикновено – се упъти към дървената колибка. Огледа се, видя, че няма и синджира – обърна се към жена си. Не я попита: „Къде е кучката?“ Тя му разправи какво се е случило. Без да каже и дума, Иван излезе и се върна след два часа. Беше пил. Жена му не го попита: „Какво стана?“ Той изпсува няколко пъти и излезе отново.

Жената беше легнала, когато го чу да рита вратата; обърна се към стената и се умълча.

На третия ден вечерта Иван проговори, та тя разбра какво все пак се е случило. Някой си Евров от града представил в милицията документ за собственост върху кучката. Имало снимка, същата, пишело името „Цветелина“, нейното име, без грешка, имало белезите и възрастта. Прокурорът наредил кучката да се вземе от Иван и да се „върне“ на „собственика“, някой си Евров. Тези две думи „върне“ и „собственика“ Иван ги крещеше от сутрин до вечер – човек можеше да го чуе и в другия край на селцето.

– Как да я „върне“? – викаше той. – Къде да я „върне“?!

Кучката се беше родила в селцето, у съседите на Иван. Те му я

показаха още сляпа, мъничка като котенце, и му я подариха. (Майка му беше прочут майстор на диви прасета, а баща ходиха да издирват през два окръга, в специален кучкарник.) Пълзеше из краката им тази малка топчица, търкаляше се и в неопикуема радост край паничката с мляко щеше да си откъсне опашката от махане. По цял ден „дебнеше“ нещо въображаемо из градината, „ловеше“ го и го „даваше“. Жената пискаше, че ѝ тъпче цветята – така ѝ излезе името Цветелина.

– „Собственик“ бил! Че той утре ще каже, че и на теб е собственик!

Жената посъветва Иван да заведе дело. Той първо се съгласи, после се сети, че веднъж беше водил дело – махна с ръка и изпсува зловещо. Нямаше толкова време Иван, нито излишни парици. А и нямаше – очевидно – кой знае каква вяра в съда. За сметка на това всичките двацет и осем ловци от селото знаеха отлично чия е кучката Цветелина, къде беше отгледана и порасла – една вечер те се събраха, написаха молба до прокурора в града и се подписаха отдолу по ред на номерата.

След месец бе отговорено официално, че молбата не се уважава. На бланка, с подпис и печат.

Наближаваше сезонът за лов на диви прасета – ловците от селцето само за Цветелина говореха. Тя беше прочута повече и от майка си. А сега стана и легендарна. Иван се заливаше дълго и мълчеше. Понякога го напушваше – мислеше си, че може да убие и човек. Друг път, като гледаше дървената колибка, която с песни бе майсторил, сълзи напиреха в очите му.

Един ден той се дигна, та в София. Имаше приятел в Главна прокуратура – бяха служили заедно. Намери го бързо и му разказа цялата работа.

– Не можем да отменим неговото решение, Ванка – каза приятелят му от казармата. – Можем само да му обърнем внимание.

По обратния път, във влака, Иван си повтаряше различни думи и части от изречения, които бе чул от своя приятел, и имаше усещане, че гази високи диви репейи и жилави гъсти гюрлюци, гази безкрайно, като в кошмар, и не може да излезе на чисто. Без друго, той имаше отдавнашен страх пред многото излъскани думи, никога не ги беше обичал и гледаше да изживее живота си само с дела, добре и спокойно.

Добре и спокойно – но вече не можеше. Все едно бяха отвързали душата му от тялото и бяха я откъснали – далеч зад океана от учени, мазни и никак непреодолими изречения.

След първия излет за диви прасета (отделно от тази история, той бе свършил съвсем неуспешно и с голямо общо напиване в кръчмата) Иван

продаде кравата и заведе най-сетне делото. Нае адвокат – да го води през ада на думите. Посочи свидетелите, в които всеки нормален човек спокойно може да се кълне. Една нощ се събуди внезапно (сънува я, че скача по него и му се радва) – тогава в страшен гняв разбра, че не се е родил да го ограбват и че той, Иван, не е теле, да го омотават в юлари от думи. Беше човек. Мъж беше. Къщата можеше да продаде, ако трябва. Пушката и ножа можеше здраво да стисне – като дяда си, на когото бе кръстен. Но тази тътнеща, изяждаща мъка, по-страшна от болест, трябваше да се махне от него.

И другите ловци ръмжаха в кръчмата – когато дойде време да тръгват за делото, селото излезе да ги изпрати.

Цяла армия бяха – някой се пошегува и го каза. Целия град можеха да превземат тези мъжаги, ако се дигнат – та една кучка ли?

Беше им весело. Имаха сила. Огромна вътрешна сила, която неизменно се ражда от святата кауза на истината. Без много умение в думите, без даже възможността тъй да го изкажат, селяните го усещаха в себе си, разменяха си го, щом се погледнат в очите, и бяха дълбоко убедени, че всичко ще свърши добре.

Най-сетне дойде мигът и те влязоха в залата – скромни, притихнали и достойни.

Съдията обяви случая. После даде думата на адвоката на Евров. Той отвори чантата си, предаде документите на съда и помоли да ги огледат.

– Вие имате ли документ за собственост върху кучката Цветелина? – попитаха Иван.

– Н... не – каза той.

– Тогава на какво основание претендирате, че е ваша?

– Че как... – каза Иван. – Нали съм я отгледал от ей такава.

Той показа ръката си до китката и се обърна към своите съселяни.

– Ловно куче без документ не може – казаха.

– Ще му извадим, щом трябва – каза председателят на селската дружинка.

– Моля! – казаха строго. – Нямаме думата!

– Нали съм свидетел по делото, другарю съдия – озъби се председателят на дружинката. – Защо да нямам думата.

Съдиите се спогледаха, наведоха си главите и нещо си казаха. След това дадоха думата на председателя на дружинката. Той просто разказа цялата работа: Иван взема кученцето от съседите си, отглежда го, храни го и го обучава години, всички ходят на лов с него и го знаят като свое.

Идва един ден горският и тъй нататък – дотук.

– Документът определя собственика и собствеността – казаха. – Ищецът (тоест Иван) няма никакъв документ, а собственикът Евров има. Това е.

Някой от селяните вдигна високо ръка – дадоха думата и на него.

– Другарю съдия – каза селянинът, – ако аз ви открадна шапката и си извадя документ за нея, тя ваша ли ще бъде или моя?

Съдията каза, че става дума за куче, а не за шапка, но никой не го чу, защото настана малка суматоха.

– Моля! – казаха. – Моля!

Дойде ред на адвоката на Иван. Той говори кротко и умно – накрая показа двайсетте и осем селяни в залата и попита дали според уважаемия съд тези трудови хора, с имена, със семейства, с цялата си отговорност на кооперативни стопани, могат да се вдигнат от работите си, та да дойдат да лъжесвидетелствуват?

Съдиите отново се спогледаха, отново си казаха нещо и след това дадоха последователно думата на четирима селяни. Те разказаха същото. Нещата май тръгнаха на добре, когато съдията, след още едно малко съвещание, отсече:

– Законът си е закон. Документът определя собственика и собствеността. Впрочем собственикът иска ли думата?

Евров, който през цялото време мълчеше, сви рамене и разпери ръце. „Всичко е ясно“ – значеше това.

Съдията повтори думите си за документа и собствеността, след това повтори и жеста на Евров.

Тогава адвокатът на Иван скочи и поиска с груб глас от съда да влезе кучката.

– Тя е отвън – каза той. – Аз ...

Той продължаваше да говори, но и сега никой нищо не чу, защото селяните бръмнаха като кошер, а Иван, забравил изведнъж къде се намира, свирна два пъти силно.

Чу се скимтене, после лай и страшно драскате по вратата.

Адвокатът отиде и я отвори.

Кучката повлече човека, който я държеше, отскубна се и се хвърли върху Иван.

– Цветелина! – извика Евров и скочи. – Цветелина! Тук!

Кучката за секунда се обърна към съдиите, после към него, погледна ги като предмети и отново се метна върху Иван като риба. Дългият ѝ червен език близна брадата му.

Някой викаше: „Моля!“ Друг дрънкаше със звънец. „Ох, душицата!“ – изрева най-старият от ловците.

А Цветелина и Иван не чуваха и не виждаха нищо, той беше разворил очите и ръцете си колкото може, тя се отдръпваше и скачаше отново и отново по него – докато накрая го събори върху скамейката и двамата се превърнаха в една от онези живи топки, които на този свят само божият съд някога може да раздели.

КРАЙ

© 1983 Дончо Цончев

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:

Дончо Цончев
ПРАЗНИК БЕЗ ПОДАРЪК

I издание

Рецензент Кръстю Куюмджиев
Редактор Стефан Поптонев
Художник Веселин Павлов
Художествен редактор Александър Хачатурян
Технически редактор Тодор Бъчваров
Коректор Нина Велчева

Издателски № 7082

Дадена за набор на 6.I.1983 г.

Подписана за печат на 10.IV.1983 г.

Излязла м. май

Печатни коли 11,50. Издателски коли 9,59

Условно-издателски коли 9,53.

Формат 84×108/32. Тираж 20 110

Цена 1,20 лв.

Код 22/9536222211/5605-9-83

Партиздат – София, бул. „В.И.Ленин“ № 47
ДП „Д. Благоев“ – София, ул. „Н. Ракин“ № 2

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3176>]